

Nr 365.

Av herrar **Persson** i Stockholm och **Hagberg** i Luleå, *angående vissa ändringar i gällande bestämmelser för den statliga bosättningslåneverksamheten.*

Giftermålsfrekvensen har under krigsåren undergått en viss ökning. Medan antalet giftermål åren 1936—40 i medeltal utgjorde 57 510 per år, noterades exempelvis under 1942 62 386 vigslar. Samtidigt kan det konstateras att ungdomar, som önska gifta sig, ofta ställas inför betydande ekonomiska problem, förorsakade bl. a. av den långa värnplikten och upprepade inkallelser till beredskapstjänstgöring. Med hänsyn härtill ha de statliga bosättningslånen kommit att få stor betydelse för många unga par. De skulle emellertid kunna fylla sin uppgift på ett vida effektivare sätt om lånebestämmelserna omarbetades.

Givetvis hälsades det med tillfredsställelse att den övre lånegränsen genom beslut vid fjolårets riksdag höjdes från 1 000 till 1 250 kronor. Praktiskt sett har denna höjning emellertid betytt föga. En undersökning av låneverksamheten under oktober 1943, återgiven i årets statsverksproposition, visar nämligen att medelbeloppet för utanordnade lån endast utgör 980 kronor. Detta innebär visserligen en höjning från 855 kronor i oktober 1942, men den är av så blygsam omfattning att den knappast kan sägas svara mot innebörden i 1943 års riksdagsbeslut.

Det förhållandet, att medelbeloppet ligger flera hundra kronor under den övre lånegränsen, gör, att bosättningslånen i många fall inte få avsedd effekt. Den ursprungliga avsikten med lånen var ju att möjliggöra familjebildning och bosättning på sådana villkor att betungande och oförmånliga avbetalningsköp skulle kunna undvikas. Men en uppsättning möbler kostar numera 1 200—1 400 kronor och ett någorlunda komplett förråd av husgerådsartiklar går på 200—300 kronor. Då å andra sidan låneansökningarna ofta beviljas med endast hälften eller två tredjedelar av högsta lånebeloppet, 1 250 kronor, torde det stå klart, att låneverksamheten ofta förfelar sitt ursprungliga syfte: i stället för att tjäna som spärr mot avbetalningsköpen täcka de utanordnade lånebeloppen knappast mer än kontantsummorna vid köp av möbler och husgeråd på avbetalning.

Frågan är således om inte bestämmelserna för utanordnandet av bostadslån borde tas upp till omprövning i syfte att få till stånd en uppmjukning. Det måste ju vara något galet med de hittillsvarande bestämmelserna, när — som framgår av besparingsberedningens undersökning av 1941 års låneverksamhet — det visar sig, att högsta möjliga lånebeloppet söktes av 68,8 % av det sammanlagda antalet sökande, men beviljats endast i 32,5 % av fallen. Ännu

märkligare synes det vara, att man på sina håll utanordnat det ansökta beloppet obeskuret endast om det visat sig, att sökanden haft egna pengar sparade, men kraftigt reducerat det ansökta beloppet i de fall sökandena inte haft några egna sparmedel.

Det bör understrykas, att om låneverksamheten rätt skall kunna fylla sin uppgift, böra lånen beviljas med de belopp som sökanden hemställt om. Särskilt gäller detta för sådana medellösa ungdomar, som på grund av oregelbunden arbetstillgång, långvariga inkallelser etc., inte med bästa vilja i världen kunnat avsätta egna sparmedel för bosättningen. Det torde också på goda grunder kunna ifrågasättas, huruvida inte lånen under de första tolv månaderna borde vara amorteringsfria samt att de göras räntefria. Ett års amorteringsfrihet samt total räntefrihet skulle vara en värdefull hjälp för låntagarna, som särskilt det första året efter giftermålet bruka tyngas av en massa utgifter. För räntefrihet talar i detta fall också den synpunkten, att låneverksamheten övervägande bör ses som en social välfärdsanordning och inte som en affär, den där inbringar riksbanken en god ränta.

Med hänvisning till ovanstående föreslå undertecknade,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om sådana ändringar i gällande bestämmelser för den statliga boställningslåneverksamheten, att a) ansökningarna som regel beviljas med det ansökta beloppet, b) de första tolv månaderna efter utanordnandet av lån göras amorteringsfria samt c) att lånen göras räntefria.

Stockholm den 23 januari 1944.

Set Persson.

H. Hagberg.
